

BLIR KOMMUNPOLITIKER MER KÄNDA OCH POPULÄRA UNDER VALÅR?

SÖREN HOLMBERG

Rubrikens fråga kanske inte känns särskilt spännande. Åtminstone inte när det gäller politikerkännedom. Det är väl självklart att politiker blir mer välkända i samband med val och efter en valrörelse? Konstigt vore det väl annars. Miljontals kronor satsade på information och valpropaganda, dessutom hundratals framträdanden och möten. Någon effekt på politikens välkändhet bör väl gå att spåra. Kampanjandet gäller ju inte bara politikens innehåll utan också politikens utförare. Valrörelser handlar både om budskap och budbärare.

Teoretiskt kan vår självklara förväntan förankras i den sociala inlärningsteorin (SIL). Exponering för någonting leder till ökad kännedom, speciellt om exponeringen är långvarig eller intensiv. Ju längre och intensivare exponering desto bättre kännedom (Banduras 1977). När det gäller svenska valrörelser kan vi kanske inte hävda att de är vare sig särskilt långvariga eller särskilt intensiva. Men de är dock mer varaktiga och mer intensiva än under icke-valår när de inte existerar eller går på sparlåga. Vår förväntan – eller lite mer pretentiöst uttryckt, vår hypotes – är alltså att politiker skall vara mer kända bland allmänheten efter en valrörelse än före.

Den sociala inlärningsteorin gäller dock bara kunskap/kännedom, inte sympatier. Det betyder att SIL inte säger någonting om huruvida politiker blir mer eller mindre populära i valtider. Om vi vill formulera någon hypotes får vi därför förlita oss på gammal beprövad kunskap från valkampanjer och på vanligt sunt förnuft (Esaiaasson 1990, Newman 1999, Aardal m fl 2004, Nord och Strömbäck 2009, Strömbäck 2015). Och då blir hypotesen att en valrörelse ökar politikens popularitet bland det egna partiets sympatisörer medan populariteten snarare minskar bland samtliga väljare. Mekanismen bakom hypotesen är att valrörelser väcker partiska känslor som bland väljare förstärker sympatierna för det egna partiets företrädare samtidigt som antipatierna för motståndarpartiernas politiker också förstärks. Resultatet blir att politiker blir mer uppskattade på hemmaplan bland de egna anhängarna. Men också i de flesta fall mindre uppskattade totalt bland samtliga väljare. Och det eftersom bland samtliga väljare återfinns för det mesta fler anhängare till olika ”motståndarpartier” än sympatisörer med det egna partiet.

I det följande skall vi pröva dessa olika hypoteser på en speciell grupp politiker – ledande kommunpolitiker i Göteborg. Via SOM-undersökningarna har vi tillgång till information om ett antal Göteborgspolitikers grad av kännedom och popularitet i samband med sex olika val. SOM-institutet har med start 1994 mätt hur välkända och uppskattade ledande kommunpolitiker är bland allmänheten i Göteborg. För

Tabell 1 Kännedom om ledande politiker i Göteborg, 1994–2014 (procent)

politiker (parti)	Andel bland samtliga																			
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014
Göran Johansson (S)	79	82	81	75	85	75	75	80	74	75	72	76	83	77	81	74	-	-	-	-
Annelie Hulthén (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	52	60	63	66	69	76
David Lega (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	57	59	72
Johnny Magnusson (M)	69	66	61	56	63	56	56	56	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jonas Ransgård (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	43	54	-
Kia Andreasson (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	12	21	24	24	26	27	35	36	48	53
Frank Andersson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45	53	-	-	-	-	-	-	-
Jan Hallberg (M)	-	-	-	-	-	-	32	34	38	37	36	40	47	46	49	47	52	-	-	-
Theo Papaioannou (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	38	52	-
Margita Björklund (FP)	44	50	44	43	48	44	47	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Helene Odenjung (FP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	25	30	30	29	33	34	41	50
Rune Zachrisson (FP)	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Claes Roxbergh (MP)	42	43	33	28	38	33	36	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Pilhem (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	27	42
Kerstin Svensson (S)	32	39	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anna Johansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	36	-	-	-	-	-	-
Roger Andreasson (V)	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vivi-Ann Nilsson (S)	-	-	-	22	28	-	-	-	28	24	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan-Åke Ryberg (V)	-	26	18	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ture Jacobsson (KD)	22	24	18	16	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arne Steen (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	24	-
Eva Selin (C)	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mikael Jansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	23	20	-	-
Eva Olofsson (V)	-	-	-	-	20	15	17	21	19	16	18	20	22	-	-	-	-	-	-	-
Alvar Persson (C)	-	22	17	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Solveig Lindström (S)	-	-	-	-	-	21	21	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Erik Lithander (FP)	-	-	-	-	-	-	-	-	20	16	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Carina Liljesand (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	10	16	18	15	17	18	20	-	-	-
Karin Pleijel (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ann-Marie Johansson (C)	-	-	-	-	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Marie Lindén (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	15	16	17	-	-	-
Anders Flanking (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	16	-	-	-	-
Lars Eklund (KD)	-	-	-	-	-	12	14	14	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Brännström (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	-	-	-

Kommentar: Resultaten visar andelen göteborgska svars personer som *inte* kryssat för "personen är okänd för mig" och som kryssat för någon grad av sympati på en ogillar-gillar skala i de västsvenska SOM-undersökningarna. Procentbasen är definierad som samtliga personer som besvarat enkäterna i Göteborg. Efter kännedomsfrågan tillfrågades undersökningspersonerna vad de tyckte om politikerna på en gillar-ogillar skala mellan -5 och +5. Ett "-" anger att politikerna

politiker (parti)	Andel bland egna partiets sympatisörer																			
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014
Göran Johansson (S)	83	84	85	83	83	76	76	79	75	79	80	76	80	77	81	73	-	-	-	-
Annelie Hulthén (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	53	61	62	61	63	73
David Lega (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	67	87	80
Johnny Magnusson (M)	78	74	68	66	71	65	67	64	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jonas Ransgård (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35	50	66
Kia Andreasson (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	13	21	29	22	23	18	41	38	39	58
Frank Andersson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	60	52	-	-	-	-	-	-	-
Jan Hallberg (M)	-	-	-	-	-	-	37	42	48	56	55	45	58	52	61	56	62	-	-	-
Theo Papaioannou (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*
Margita Björklund (FP)	52	54	52	54	56	57	69	61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Helene Odenjung (FP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	31	40	46	36	47	45	53	-
Rune Zachrisson (FP)	64	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Claes Roxbergh (MP)	30	39	27	27	45	35	42	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Pilhem (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	31	50
Kerstin Svensson (S)	35	47	37	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anna Johansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41	-	-	-	-	-	-
Roger Andreasson (V)	41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vivi-Ann Nilsson (S)	-	-	-	30	27	-	-	-	28	29	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan-Åke Ryberg (V)	-	28	24	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ture Jacobsson (KD)	*	*	*	*	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arne Steen (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29	29
Eva Selin (C)	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mikael Jansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	39	15	-	-
Eva Olofsson (V)	-	-	-	-	30	19	20	29	30	16	16	25	35	-	-	-	-	-	-	-
Alvar Persson (C)	-	*	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Solveig Lindström (S)	-	-	-	-	-	24	25	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Erik Lithander (FP)	-	-	-	-	-	-	-	-	29	18	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Carina Liljesand (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	9	27	24	25	42	*	33	-	-	-
Karin Pleijel (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ann-Marie Johansson (C)	-	-	-	-	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Marie Lindén (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	16	26	26	-	-	-
Anders Flanking (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	*	-	-	-	-	-
Lars Eklund (KD)	-	-	-	-	-	12	11	20	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Brännström (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-

i fråga inte ingick i det årets studie medan en "*" anger att antalet svars personer är mycket begränsat. Partisympatierna har mätts med hjälp av en fråga om bästa parti alternativt en fråga om bästa parti i rikspolitiken.

Källa: De västsvenska SOM-undersökningarna.

fem val kan vi studera hur kända och populära de utvalda politikerna är året före ett val och jämföra med resultaten månaderna efter valet året därpå.

Samma mätmetod har använts i undersökningarna varje år. Sju till åtta ledande kommunpolitiker har varje år valts ut och presenterats med enbart för- och efternamn för SOM:s svarspersoner. Därefter har de svarande fått ange om de känner till politikerna, och i vad mån de gillar eller ogillar de politiker de säger sig känna till. Uppskattningsskalan är elvgradig mellan -5 (ogillar) och +5 (gillar). Utifrån svaren på skalan skapas ett popularitetsindex som går från -50 (max ogillar) till +50 (max gillar). Svarspersoner som *inte* kryssat för att politikern är okänd för dem och som angivit någon grad av gillande har klassificerats som att de har kännedom. Resultatet blir ett kännedomsmått som för varje politiker varierar mellan 0 procent och 100 procent. Mättekniken som i grunden bygger på en självklassificering av kännedomen ger med all sannolikhet upphov till överskattade kännedomssiffror. Men det till trots är siffrorna användbara för jämförelser över tid och mellan politiker eftersom de är framtagna med identiska metoder över tid och mellan politikerna.

Mäktigast och mest kända

Under hela vår tjuugoettåriga undersökningsperiod (1994–2014) har Göteborg haft socialdemokratiska ordföranden i kommunstyrelsen; först Göran Johansson och sedan Annelie Hulthén. Resultaten i tabell 1 visar hur kända de varit bland göteborgare genom åren. Och de har varit förhållandevis välkända och mer kända än andra Göteborgspolitiker. De två politiskt mäktigaste i Göteborg är välkända i stan.

Samtidigt visas också hur kända ytterligare ett trettiotal andra ledande kommunpolitiker varit. Det måhända något dystra resultatet är att de allra flesta av dessa andra politiker endast är kända av mindre minoriteter av göteborgarna. Totalt sett är det endast tolv av trettiofyra undersökta Göteborgspolitiker som varit kända av en majoritet av göteborgarna; med Göran Johansson, Annelie Hulthén och David Lega i topp med kännedomssiffror över 70 procent. Hela sjutton politiker av trettiofyra har kännedomssiffror under 30 procent. Allra minst kända är ett antal politiker från mindre partier som Mats Brändström (C), Lars Eklund (KD), Anders Flanking (C) och Marie Lindén (V).

En positiv valårseffekt – politiker blir mer kända

Den positiva valårseffekten finns där. I de allra flesta fall blir de undersökta politikerna mer välkända under ett valår. I tjugonio av våra sammanlagt trettiotvå testfall under fem val visar det sig att de aktuella politikerna ökat sin grad av kännedom under ett valår (91 procent). Det gäller bland samtliga svarspersoner. Bland de egna partisympatisörerna är effekten av samma storleksordning (88

procent), men alltså inte starkare. Den positiva valårseffekten kan iakttas i fyra av fem val när det gäller samtliga svarande och i fem av fem val när vi ser på resultaten bland politikernas egna sympatisörer.

Tabell 2 *Blir politiker med kända under valår? Procentenheters förändring i genomsnittlig kännedom valår jämfört med året innan, Göteborg, 1998–2014*

	Samtliga svarande	Egna partiets sympatisörer
1998	+7,0 (6)	+4,4 (5)
2002	-1,3 (4)	+1,5 (4)
2006	+4,7 (7)	+4,6 (7)
2010	+4,0 (7)	+8,2 (5)
2014	+10,0 (8)	+10,1 (7)

Kommentar: Resultaten visar den genomsnittliga förändringen i ett antal göteborgspolitikers grad av kännedom valår jämfört med året innan. Siffrorna inom parentes anger antalet politiker som ingår i respektive valårs mätning. Analysen bygger på de redovisade kännedomssiffrorna i tabell 1. SOM-undersökningarna genomförs på hösten, valår efter valdagen.

Källa: De västsvenska SOM-undersökningarna.

Den sociala inlärningsteorin och hypotesen om en positiv valårseffekt på politikernas grad av kännedom kan inte falsifieras i vår prövning. Ett högst förväntat resultat kan det tyckas. Men dock inte helt självklart. I en tidigare prövning av hypotesen på regionpolitiker i Västra Götaland fick vi inte entydigt det förväntade resultatet. Kanske beroende på att region/landstingsval i Sverige är de bortglömda valen i skuggan av riksdags- men också kommunvalen. I tre ordinarie val fann vi en negativ kännedomseffekt 2002 och 2006, och en svag positiv effekt 2010. I omvalet i VG-regionen 2011, när valet inte hamnade i skuggan av andra val, återfanns dock en tydlig men kortvarig positiv effekt på politikernas grad av kännedom (Holmberg 2011).

En mäktig och populär, en annan mäktig men mindre populär

Den mäktige och populära Göteborgspolitikern är Göran Johansson. Han har rekordet i SOM-institutets studier med en uppskattning på +24 (av max +50) bland samtliga svarande år 1995. Så sent som 2009 i hans sista mätning i SOM-undersökningen hade han en popularitet på +18, en klart högre siffra än någon annan kommunpolitiker i Göteborg varit i närheten av. Göteborgs andra mäktiga och välkända politiker, Annelie Hulthén, är klart mindre populär. Och har tappat mycket i uppskattning under senare år. I mätningen efter valet 2014 får hon ett resultat på låga -8, ned från relativt starka +13 vid valet 2010. Hulthéns popularitetsresultat 2014 är det fjärde sämsta vi uppmätt för någon politiker i Göteborg.

Tabell 3 Populära och mindre populära Göteborgspolitiker, 1994–2014 (medeltal)

politiker (parti)	Medeltal bland samtliga																				
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014	
Göran Johansson (S)	+17	+24	+19	+14	+10	+9	+14	+16	+10	+8	+12	+19	+22	+19	+21	+18	-	-	-	-	
Annelie Hulthén (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+11	+12	+13	+7	-2	-8	
David Lega (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+11	+6	+7	
Johnny Magnusson (M)	-1	+4	+5	+7	+7	+5	+7	+5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Jonas Ransgård (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+6	+3	+1
Kia Andreasson (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	-1	+1	-3	-3	-2	-3	0	-4	-11	-16	
Frank Andersson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+4	+2	-	-	-	-	-	-	-	
Jan Hallberg (M)	-	-	-	-	-	-	+3	+3	+4	+4	+5	+9	+6	+5	+8	+6	+9	-	-	-	
Theo Papaioannou (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	-2	0	
Margita Björklund (FP)	+3	+5	+8	+8	+8	+8	+9	+7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Mats Pilhem (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	-2	-3	
Helene Odenjung (FP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+4	+3	+6	+5	+4	+7	+5	+1	+5	
Rune Zackrisson (FP)	-2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Claes Roxbergh (MP)	-1	-1	+0	-2	-0	-5	-4	-5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kerstin Svensson (S)	+1	+1	+5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Anna Johansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+5	-	-	-	-	-	-	
Roger Andreasson (V)	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vivi-Ann Nilsson (S)	-	-	-	-1	+0	-	-	-	+1	-2	-2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Jan-Åke Ryberg (V)	-	+2	-1	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ture Jacobsson (KD)	-2	+0	+0	+1	+3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Arne Steen (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-10	-6	
Eva Selin (C)	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Mikael Jansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-4	-13	-6	-	
Eva Olofsson (V)	-	-	-	-	+2	+1	-2	+1	+3	+2	-1	+1	+4	-	-	-	-	-	-	-	
Alvar Persson (C)	-	-0	+2	-0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Solveig Lindström (S)	-	-	-	-	-	-2	-1	+2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Erik Lithander (FP)	-	-	-	-	-	-	-	-	+4	+1	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Carina Liljesand (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	-1	+3	+2	+3	+5	+3	+4	-	-	-	
Karin Pleijel (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	+3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ann-Marie Johansson (C)	-	-	-	-	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Marie Lindén (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+0	+1	-1	-1	-	-	-	
Anders Flanking (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+2	+2	-	-	-	-	
Lars Eklund (KD)	-	-	-	-	-	-1	-2	-1	-1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Mats Brännström (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+2	-	-	

Kommentar: Frågan lyder: "Var skulle du vilja placera några kommunala politiker i Göteborg på nedanstående skala?" Resultaten visar medeltalsvärden (gångar 10) på en gillar-ogillarskala med värden mellan -5 och +5. Egna partiets sympatisörer har precis som i tabell 1 definierats

politiker (parti)	Medeltal bland egna partiets sympatisörer																			
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014
Göran Johansson (S)	+31	+36	+31	+27	+29	+27	+26	+27	+26	+25	+27	+29	+35	+31	+31	+32	-	-	-	-
Annelie Hulthén (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+18	+24	+28	+22	+11	+14
David Lega (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+26	+11	+28
Johnny Magnusson (M)	+22	+24	+21	+20	+22	+21	+22	+20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jonas Ransgård (M)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+16	+16	+12
Kia Andreasson (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	+16	+8	+5	+4	+8	*	+15	+8	+15	+8
Frank Andersson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+12	+13	-	-	-	-	-	-	-
Jan Hallberg (M)	-	-	-	-	-	-	+16	+14	+21	+16	+18	+18	+18	+18	+20	+17	+19	-	-	-
Theo Papaioannou (VV)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*	*
Margita Björklund (FP)	+9	+23	+24	+24	+24	+20	+17	+19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Helene Odenjung (FP)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+10	+15	+20	+14	+11	+14	+17	+15
Rune Zackrisson (FP)	+11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Claes Roxbergh (MP)	+19	+11	+17	+19	+17	+13	+5	+8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Pihem (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+24	+21	+17
Kerstin Svensson (S)	+8	+10	+16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anna Johansson (S)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+13	-	-	-	-	-	-
Roger Andreasson (V)	+23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vivi-Ann Nilsson (S)	-	-	-	+4	+10	-	-	-	+6	+5	+5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan-Åke Ryberg (V)	-	+3	+8	+12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ture Jacobsson (KD)	*	*	*	*	+15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arne Steen (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	+2
Eva Selin (C)	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mikael Jansson (SD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*	*	-
Eva Olofsson (V)	-	-	-	-	+4	+7	+4	+10	+15	*	+16	+8	+20	-	-	-	-	-	-	-
Alvar Persson (C)	-	*	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Solveig Lindström (S)	-	-	-	-	-	+6	+3	+7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Erik Lithander (FP)	-	-	-	-	-	-	-	-	+3	+3	+11	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Carina Liljesand (KD)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	-
Karin Pleijel (MP)	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ann-Marie Johansson (C)	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Marie Lindén (V)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+9	*	*	*	-	-	-
Anders Flanking (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*	-	-	-	-
Lars Eklund (KD)	-	-	-	-	-	+2	+6	+1	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mats Brännström (C)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-

med hjälp av svaren på en fråga om bästa parti. En asterisk (*) indikerar för få svarspersoner.

Källa: De västsvenska SOM-undersökningarna.

Bottenrekordet innehas av en annan ”regeringsrepresentant” i kommunstyrelsen, miljöpartiets Kia Andreasson. Hon har aldrig haft några bra popularitetssiffror, dessutom sjunkande under de senaste åren. Efter valet 2014 noteras Kia Andreasson för en popularitet på -16 bland samtliga svars personer i SOM-studien. Tidigare bottenresultat har en SD-politiker haft – Mikael Jansson med -13 år 2010. En annan SD-politiker, Arne Steen, har också uppvisat låga popularitetssiffror, -10 år 2013.

Ser vi specifikt på resultaten för mätningen valåret 2014 är det enbart två ledande Göteborgspolitiker som är någorlunda på plussidan när det gäller popularitet bland samtliga svarande. De politikerna är David Lega (KD) med ett resultat på +7 och Helene Odenljung (FP) med +5; inga märkvärdiga siffror, men dock på plussidan. Övriga Göteborgspolitiker i undersökningen hamnar på minussidan eller kring plus/minus noll. Dagens göteborgspolitik har ingen riktigt populär ledande politiker. Ingen har än så länge kommit i närheten av att fylla ut Göran Johanssons populära skor.

Mer populära valår?

Här står vi teoretiskt och erfarenhetsmässigt på mer osäker mark. Med viss tvekan är vår förväntan/hypotes att politikernas popularitet bör öka bland egna anhängare i samband med val, men snarare minska bland samtliga väljare. Valkampen och propagandan förstärker ett vi/dom-perspektiv. Politiker får en ökad uppskattning bland de egna väljarna, men röner en minskad popularitet bland andra partiers sympatisörer.

Utfallet av vår test av dessa båda hypoteser på ett trettiotal Göteborgspolitiker under fem val ger inte något riktigt tydligt utslag. Resultaten i tabell 4 visar på mycket små popularitetsförändringar bland samtliga svarande. I tre val av fem minskar dock som förväntat den genomsnittliga populariteten. Men i två val – tvärt mot hypotesen – ökar den genomsnittliga uppskattningen. Ser vi mer exakt på våra trettiotva testfall finner vi en förväntad minskad popularitet i tolv fall. Men i fler fall, noga räknat sexton, kan en ökad popularitet noteras. Slutsatsen måste bli att hypotesen inte håller. I allt för många fall bland samtliga väljare ökar politikernas popularitet under valår. Den polariserande ”dom”- effekten är inte så stark att den sänker alla eller de flesta politikernas popularitet när det kommer till val. Åtminstone är det resultatet i vår Göteborgsstudie.

Hypotesprövningen när det gäller popularitetsförändringar bland politikernas egna anhängare ger ett något mer entydigt resultat. De undersökta Göteborgspolitiker blir som förväntat i genomsnitt något mer uppskattade på hemmaplan i alla de fem val som ingår i vår studie – tydligast i valen 2002 och 2006, minst tydligt i det senaste valet 2014. På individnivå bland de tjugotre politikerfall vi i detalj kan följa är det femton där en politiker blir mer populär i samband med ett val mot endast sex fall där politikern tvärtom blir mindre uppskattad bland de egna. I majoriteten av val och individuella fall går alltså resultaten i hypotesens

Tabell 4 *Blir politiker mer populära valår? Procentenheters förändring i genomsnittlig popularitet valår jämfört med året innan, Göteborg, 1998–2014*

	Samtliga svarande	Egna partiets sympatisörer
1998	+0,2 (6)	+1,6 (5)
2002	-0,8 (4)	+3,7 (3)
2006	-0,7 (5)	+3,5 (6)
2010	+0,3 (7)	+3,0 (3)
2014	-0,4 (8)	+1,2 (6)

Kommentar: Populariteten mäts på en skala mellan -50 (ogillar) och +50 (gillar). Genomsnittliga popularitetsresultat valår har jämförts med motsvarande resultat året innan. Siffrorna inom parentes anger antalet göteborgspolitiker som omfattas av respektive valårs mätning. Analysen bygger på resultaten i tabell 3. SOM-undersökningarna genomförs under hösten, valår efter valdagen.

Källa: De västsvenska SOM-undersökningarna.

riktning. Den polariserande ”vi”-effekten är så stark att den höjer en majoritet av politikernas popularitet bland egna sympatisörer under en valrörelse.

När vi i ett annat sammanhang testat hypotesen på partiledarnas popularitet bland det egna partiets sympatisörer, och om den förändras i positiv riktning i samband med val, visar det sig att så är fallet. Med hjälp av nationella SOM-data för sju val och ett femtiotal partiledarfall framgår det att partiledarnas uppskattning bland de egna ökar valår i hela 83 procent av testfallen (Holmberg 2012). ”Vi”-effekten på politikernas popularitet återfinns även i samband med nationella val.

Demokratiska val är bra för politiker

Om vi vågar generalisera från resultaten i vår begränsade Göteborgsstudie är politiska val bra för politiker. Valrörelser tenderar att göra dem mer kända både totalt och bland de egna väljarna. Och det gör att de potentiellt kan bli mer effektiva opinionsbildare. En känd budbärare kan påverka mer än en okänd.

När det gäller den för politikerna mer viktiga frågan, om val gör dem personligen mer populära – är resultaten från vår undersökning mindre entydiga. Bland samtliga väljare kan vi inte se någon tydlig positiv effekt, men heller ingen tydlig negativ effekt. Alla popularitetsförändringar tenderar att vara små och måtmässigt svajiga. Något mer entydiga är dock resultaten när det gäller popularitetsförändringar bland politikernas egna anhängare. Här kan vi se en klar tendens till att valrörelser ökar politikernas uppskattning. Ett nog så viktigt resultat även om det bara gäller politikernas hemmaplan. Uppskattade budbärare är mer framgångsrika och får oftare genom sin vilja än icke-uppskattade budbärare.

Referenser

- Aardal, Bernt, Krogstad, Anne och Narud, Hanne Marthe (red) 2004. *I valkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Bandura, Albert 1977. *Social Learning Theory*. New York: General Learning Press.
- Esaiasson, Peter 1990. *Svenska valkampanjer 1866-1988*. Stockholm: Allmänna förlaget.
- Holmberg, Sören 2012. Bli regionpolitiker mer kända och populära under valår? I Berg, Linda och Oskarsson, Henrik (red) *Omstritt omval*. Göteborg: SOM-institutet.
- Nord, Lars och Strömbäck, Jesper (red) 2009. *Väljarna, partierna och medierna. En studie av politisk kommunikation i valrörelsen 2006*. Stockholm: SNS Förlag.
- Strömbäck, Jesper 2015. Swedish Election Campaigns. I Pierre, Jon (red) *Handbook of Swedish Politics*. Oxford: Oxford University Press.